

JEMS

1 ¹E Jems. E Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanjo wau tamo. Ningi Israel nanjo moma utru 12-pela nanjo lej deqaji. Ningi nunjo segi segi qure utru uratosib jaraosib sawa sawa kalil keretosib di unub. Deqa e na anjam endi nengrenjosim ningi qa qarinyonum. O was ningi kaiye.

Iga gulube qoboieqnum dena iga singila eqnum

²O ijo was qu, gulube utru segi segi gargekoba ningi qa boqnimqa unjum ningi endegsib are qaloqniye, “Iga gulube deqa areboleboleigim sqom.” ³Gulube deqaji ningi qa boqnimqa ningi Yesus qa nunjo areqalo bole singilatqab kio sai kio di Qotei a unqas. Ningi qalie, gulube dena ningi singila enqoqnimqa ningi singila na tigeloqnsib gulube qoboioqnaqab. ⁴Ariya ningi bati gaigai singila na tigeloqnsib gulube qoboioqniye. Yimqa nunjo kumbra di tulan kobaoqnimqa ningi Qotei aqa kumbra bei qa truquqasai. Ningi aqa kumbra kalil qa tulan kere na sqab.

Tamo bei a powo qa truquosimqa a Qotei pailiyim Qotei na powo yqas

⁵Nunjo ambleq di tamo bei a powo qa truquosimqa a Qotei pailiyem. Yimqa Qotei na a powo yqas. Ningi qalie, Qotei a gaigai tamo kalil nanji ingi bole bole enjreqnu. Nanji pailieqnaq a nanji qa olo njirijosaieqnu. ⁶Ariya tamo di a Qotei pailiya osimqa a areqalo aiyeltaiq. Osim endegsi maraiq, “Qotei na ingi di ebqas kio sai kio?” A degsi maraiq. A Qotei qa aqa areqalo singilatosim areqalo qujaitosim pailiyem. Jagwa tigelosiq yuwal korkortoqnsiya oqe aieqnu dego kere tamo areqalo aiyelteqnu qaji a bati bei aqa areqalo singilatoqnsiya olo bati bei aqa areqalo singilatoqnsiya. ⁷Tamo deqaji nanji endegsib are qalaib, “Tamo Koba Qotei na e ingi bei ebqas.” Sai. Qotei na tamo deqaji nanji ingi bei enjrqasai. ⁸Tamo deqaji nanjo areqalo niñaqejunu deqa nanji kumbra bei bei lanja yeqnub. Nanji kumbra qujai dauryosaieqnu.

Jems a na tamo ingi ingi saiqoji unub qaji nanji ti tamo ñoro koba ti unub qaji nanji ti anjam minjrej

⁹Nunjo ambleq di Kristen was bei a ingi tulan saiqoji unu. Di unjum. A Qotei aqa ñamgalaq di ñam koba ti unu. Deqa a areboleboleiyeme.

¹⁰ Ariya tamo bei a ñoro koba ti unu. Di dego unġum. Qotei na aqa ñam olo aguq atimqa a dego arebolebolei-yem. Di kiyaqa? Tamo nanġi ñoro koba koroiyqajqa arearetnjreqnu qaji nanġi balamtamo aqa so bul mandamq endia sokiñalaysib morenqab. ¹¹ Iga qalie, seŋ oqsim kanġanjamqa balamtamo aqa so laosim moiqa. Yim aqa wala bole di koboqas. Dego kere tamo nanġi ñoro koba ti unub qaji nanġi wauoqnsibqa bati qujai qa nanġi urur morenjosib koboqab.

**Qotei na iga ingi bole bole egeqnu. A na iga
une yqajqa deqa are qametgosaieqnu**

¹² Tamo nanġi singila na tigeloqnsib gulube qoboieqnu qaji nanġi areboleboleinjreme. Di kiyaqa? Nanġi gulube kalil di gotranjoqnsib singila na tigelesqab di Qotei na awai boledamu enjrqas. Yim nanġi ġambile gaigai sqab. Agi Qotei a marej, a na tamo kalil a qalaqalaiieqnu qaji nanġi awai bole enjrqas. ¹³ Tamo bei a une atqa are prugyimqa a endegsi maraiq, “E Qotei na are qametbqoqa une yonum.” A degsi maraiq. Tamo bei na Qotei aqa are qametim a une yqa keresai. Dego kere Qotei na tamo nanġi une yqajqa are qametnjrosaieqnu. ¹⁴ Gago segi segi are miligi tigeloqnsiqa iga titgeqnu. Gago segi areqalo uge na iga walawalaigoqnsiqa gisanqnu. Yim iga une atqajqa deqa. ¹⁵ Ariya gago are miligi tigeleqnu di uña a ġumanqnu dego kere. Bunuqna uña a anġroteqnu dego kere gago are miligi tigeloqnsiqa une babteqnu. Yeqnaqa gago une di tulaŋ kobaeqnaqa iga moio ġam tureqnum.

¹⁶ O ijo was bole, une aqa kumbra dena niŋgi gisanġaim deqa niŋgi une kalil uratiye. ¹⁷ Inġi bole bole kalil iga eleŋeqnum qaji di tulaŋ boledamu. Inġi inġi kalil di laŋ goge dena branteqnaq iga laŋa eleŋeqnum. Qotei Abu rian ti unu qaji a na inġi inġi di qarinyeqnaqa gagoq aieqnu. Qotei Abu a kumbra bulbulyosaieqnu. A seŋ qunuŋ bul sai. Agi seŋ qunuŋ a olekobaoqnsiqa olo truqueqnu. Qotei a degyosaieqnu. ¹⁸ A aqa segi areqalo na iga gereigej. Deqa a gago Abu. A aqa segi anjam bole na iga gereigej. Yim iga na inġi inġi kalil a gereinjrej qaji di buŋnjrsim nanġo namoq di sqajqa deqa.

Iga Qotei aqa anjam laŋa quqwasai. Iga quoqnsim dauryoqnqom

¹⁹ O ijo was bole, niŋgi ijo anjam endi geregere qalieosib soqniye. Niŋgi anjam bei marqa osib urur medabu waqtaib. Mati didaboqniye. Urur minjinq oqaiq. ²⁰ Di kiyaqa? Tamo nanġi minjinq oqetnjreqnu qaji nanġi Qotei aqa kumbra tiŋtiŋ daurya keresai. ²¹ Deqa kumbra uge uge ġigat kalil gaigai nunġoq di branteqnu qaji di niŋgi taqal waiyoqniye. Osib nunġo segi ñam aguq atoqnsib Qotei aqa anjam a nami nunġo are milligiq di atej unu qaji di niŋgi ojesoqniye. Ojesqab di Qotei a nunġo qunuŋ oqas. ²² Ariya Qotei aqa anjam niŋgi ojejunub qaji di torei dauryoqniye.

Laja qusib olo urataib. Ningi laja quqwab di ningi nungo segi jejamu gisanjyqab. ²³Tamo bei a Qotei aqa anjam laja quoqnsiq olo dauryqa urateqnu di a tamo ya jeqiloq di aqa ulatamu uneqnu dego bul. ²⁴A ya jeqiloq di aqa ulatamu unsim olo puluosim giloqnsim aqa ulatamu unqo qaji di olo are walyqas. ²⁵Ariya Qotei aqa dal anjam a tulan bole tintiño. Dal anjam dena gago une aqa singila kalil kobotetgeqnu. Deqa gago une dena iga olo titgosaieqnu. Tamo nanngi Qotei aqa dal anjam di geregere peleiyqnsib dauryoqnqab di Qotei a nango wau kalil tulan boletqnsas. Ariya tamo nanngi Qotei aqa dal anjam di laja qusib olo are walnjrqas di Qotei a nango wau boletqasai.

²⁶Tamo bei a endegsi are qalqas, “E gaigai Qotei qa loueqnum. Deqa e Kristen tamo bole.” Ariya tamo di a aqa segi medabu geregere taqatosaiqnu. Aqa kumbra dena a na aqa segi jejamu gisanjyqnu. Deqa a Qotei qa loueqnu di a laja loueqnu. ²⁷Iga Kristen tamo ungasari iga kumbra bole endeqaji yoqnqom. Iga na angro mandum nanngi ti una qobul nanngi ti geregereinjroqnsim nango gulube kalil qoboiyetnjroqnqom. Osim iga gago segi walwel geregere taqatosim mandam endeqa kumbra jigat kalil uratekritqom. Iga kumbra degsi yoqnqom di iga Qotei aqa namgalaq di Kristen tamo boledamu une saiqoji sqom.

Ningi na tamo kalil nanngi kumbra qujai enjroqniye

2 ¹O ijo was qu, e qalieonum, ningi gago Tamo Koba Yesus Kristus agi laj qa ingi ingi kalil taqatejunu qaji a qa nungo areqalo singilateqnu. Nungo areqalo dego deqa e na ningi endegsi mernjgwei. Ningi tamo nam ti nanngi kumbra bole bole enjroqnsib olo tamo lajaj nanngi qoreinjroqnaib. ²⁻³E na ningi degsi merngonum. Di kiyaaq? Ningi qudei kumbra uge endeg-yeqnu. Noro tamo bei a gara tulan boledamu na walaosim banrij gol na gereiyo qaji di jigsim nungo Qotei tal miligiq gilimqa ningi aqa nam soqtosib a geregereiyosib minjibqa awo jaram boleq di awoqas. Ariya tamo bei ingi ingi saiqoji unu qaji a gara jigat branjo jigsimqa a dego Qotei tal miligiq gilimqa ningi aqa nam ugetosib minjqab, “Ni qalaq di tigelesoqne” o “Ni mandamq di awo.” ⁴O was qu, ningi kumbra degyeqnub deqa ningi nungo segi areqalo na tamo nanngi laja peginjreqnub. Agi ningi tamo nam ti nanngi kumbra bole enjroqnsib olo tamo nam saiqoji nanngi kumbra uge enjreqnub. Nungo areqalo uge dena ningi tamo nanngi laja peginjreqnub. Ningi tamo kalil nanngi turtnjroqnsib kumbra qujai enjroqnqab di kere.

⁵O ijo was bole, ningi quie. Qotei a tamo ingi ingi saiqoji unub qaji nanngi qa osiqa giltnej. Yim nanngi a qa nango areqalo singilaboletibqa a na nanngi taqatnjrsim nango Mandor Koba sqajqa deqa. Agi Qotei a nami endegsi marej, “Tamo ungasari e qalaqalaibeqnub qaji nanngi e na taqatnjrsiy nango Mandor Koba sqai.” Ariya mandam endeqaji tamo

unġasari nanġi mareqnu, “Tamo inġi inġi saiqoji unub qaji nanġi tamo uġe.” ⁶O was qu, nuṅgo kumbra di uġe. Niṅgi na tamo inġi inġi saiqoji unub qaji nanġo ñam aguq ateqnu. Niṅgi are qaliye. Tamo yai nanġi na niṅgi ugeuġeṅgoqnsib nuṅgo jejamuq di une eṅgoqnsib niṅgi joqoqnsib anjam pegiyo tamo nanġo ulatamuq dia niṅgi tigeltṅeqnu? Tamo silali koba ti unub qaji nanġi segi na kumbra di yeqnu. ⁷Qotei na aqa Ijiri Kristus aqa ñam boledamu nuṅgoq di atej unu. Ariya tamo yai nanġi na ñam di olo misilinyeqnu? Silali tamo nanġi segi na degyeqnu.

⁸Qotei a gago Mandor Koba unu. Aqa dal anjam bei nami endegsib neṅgreṅyeb unu, “Niṅgi nuṅgo segi jechamu gereiyeqnu dego kere nuṅgo was qu dego degsib gereinjoqniye.” O was qu, niṅgi dal anjam di dauryqab di niṅgi kumbra tulaṅ boledamu yqab. ⁹Ariya niṅgi na tamo qudei nanġi kumbra bole enjroqnsib olo tamo qudei nanġi qoreinjeqnu di niṅgi une ateqnu. Deqa dal anjam dena niṅgi endegsi merṅwas, “Niṅgi dal anjam gotraṅyonub.” ¹⁰Tamo bei a dal anjam kalil dauryekritosim ariya qujai bole qujai grotqas di a dal anjam kalil grotkritqo. Deqa aqa jechamuq di gulube sqas. ¹¹Iga qalie, Qotei a nami dal anjam endegsi marej, “Ni was bei aqa uṅa jechamu ojetaim.” Osiga dego marej, “Ni tamo bei qalsim moiotaim.” Bole, ni was bei aqa uṅa jechamu ojetosaieqnu. Ariya ni tamo bei qalsim moiotqam di ni dal anjam grotonum. ¹²Niṅgi geregere endegsi poṅgem. Qotei aqa dal anjam a gago une aqa siṅgila kobo-tetgwajqa deqa iga egej. Yim gago une na iga olo titgwasai. Qotei a dal anjam dena gago kumbra qa iga pegigwas. Deqa nuṅgo anjam maro ti nuṅgo kumbra ti di geregere taqatoqnsib Qotei aqa dal anjam aqa sorgomq di soqniye. ¹³Tamo bei a tamo nanġi qa dulqasai di mondoṅ tamo peginjro batiamqa Qotei a kamba tamo deqa dulqasai. Ariya tamo bei a tamo nanġi qa dulqas di mondoṅ tamo peginjro batiamqa Qotei a tamo deqa kamba dulosim aqa une kobotetqas.

**Tamo bei a kumbra bole bei babtqasai di iga kiersim
qalieqom, a bole Kristus qa aqa areqalo siṅgilateqnu?**

¹⁴Es ijo was qu, tamo bei a mareqnu, “E Kristus qa ijo areqalo siṅgilateqnu.” A degsi maroqnsiq ariya a kumbra bole bei yala babtosaieqnu. Laṅa medabu na anjam mareqnu. Deqa tamo di Qotei na oqasai. ¹⁵⁻¹⁶Kristen was bei a gara saiqoji o inġi saiqoji soqnimqa nuṅgo ambleq di was bei na minjqas, “Ni lawo na gilsim gara bei osim jigsim inġi uysim menetmim soqne.” A anjam segi laṅa minjqo deqa anjam dena kiersim a aqaryaiyqas? Keresai. ¹⁷Dego kere iga Kristus qa gago areqalo siṅgilatosim ariya iga kumbra bole bei babtqasai di iga laṅa siṅgilatonum.

¹⁸Ariya tamo bei a endegsi marqas, “Tamo qudei nanġi Kristus qa nanġo areqalo siṅgilateqnu. Ariya tamo qudei nanġi olo kumbra bole bole yeqnu.” Degsi marimqa e na kamba minjqai, “Ni Kristus qa ino

areqalo singilatqa maronum. Ariya ni kumbra bole bei babtosaieqnum. Deqa e kiersiy qalieqai, ni Kristus qa ino areqalo singilateqnum? E qalieqa keresai. Ariya e Kristus qa ijo areqalo singilatoqnsiy kumbra bole dego turtsiy yoqnqai di ni e nubsim merbqam, ‘Bole, ni Kristus qa ino areqalo bole singilateqnum.’¹⁹ Ni mareqnum, ‘Bole, Qotei a segi qujai unu.’ Ni kere mareqnum. Ariya mondor uge nangi dego degsib maroqnsib Qotei ulaiyeqnum.²⁰ Ni nanari tamo. Ni mareqnum, ‘E Kristus qa ijo areqalo singilateqnum.’ Ni degsi maroqnsim ariya ni olo kumbra bole bei babtosaieqnum. Deqa ni laja medabu na mareqnum. Ni ijo anjam di aqa utru poimqo e? Ariya ni que.²¹ Nami gago moma utru Abraham a na aqa angro qujai Aisak osiq atra bijalq di atsiq Qotei atraiyej. Onaqa bati deqa Qotei a Abraham aqa kumbra di unsiq minjej, ‘Ni ijo namgalaq di tamo bole une saiqoji.’²² Ningi are qaliye. Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq kumbra bole dego turtsiq yej. Aqa areqalo Qotei qa singilatej qaji de ti aqa kumbra bole ti aiyeltsiq dauryej. Deqa iga endegsi marqom. Abraham aqa kumbra bole yej qaji dena aqa areqalo Qotei qa singilatej qaji di taqyosiq singilatej.²³ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, ‘Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa Qotei na minjej, ‘Ni ijo namgalaq di tamo bole une saiqoji.’’ Osiqa Abraham kadoiyej. Anjam nengrenyeb qaji di aqa damu agi brantej.²⁴ Deqa ningi qalieonub, tamo nangi Kristus qa nango areqalo singilatoqnsib kumbra bole dego turtsib yeqnum qaji nangi Qotei aqa namgalaq di tamo bole une saiqoji unub. Ariya tamo nangi Kristus qa nango areqalo singilatosib olo kumbra bole bei babtqasai di nangi Qotei aqa namgalaq di tamo bole sqasai.

²⁵Ningi sambala una Rahap a qa dego are qaliye. Rahap aqa kumbra bole agiende. Josua a na tamo aiyel nangi qarinnjrnaqa Jeriko qureq gilnabqa qure deqaji tamo nangi na tamo aiyel nangi di numqa laqnab Rahap na nangi aiyel ulitnjrsiqa gam bei osornjrnaqa nangi jeu tamo nangi alelnjrsibqa jaraieb. Rahap a kumbra bole di yej deqa a Qotei aqa namgalaq di una bole une saiqoji soqnej.²⁶ Iga qalie, tamo aqa jejamu a mondor ti sqasai di a moiqa. Dego kere tamo bei a Kristus qa aqa areqalo laja singilatosim a olo kumbra bole bei babtqasai di a tamo moisiq aqa jejamu laja unu dego bul sqas.

Iga gago segi anjam geregere taqatoqnqom

3 ¹O ijo was qu, nungo ambleq di tamo gargekoba nangi Qotei aqa anjam plaltqa wau ojaib. Di kiyaqa? Mondonj tamo peginjrqqa batiamqa Qotei na iga anjam plalto tamo gago wau di geregere tenemtosim iga pegigwas. ²Bati gargekoba iga kumbra guro guroyeqnum. Iga kalil degyeqnum. Ariya tamo bei aqa anjam maro qa grotqasai di a tamo bolequja. Deqa a na aqa banj ti singa ti jejamu ti dego geregere

taqatoqnqas. ³Iga hos nango medabuw di sil atoqnsim nangi titnjreqnam nangi iga daurgeqnub. Iga nango medabu segi ojeqnam nango jejamu dego iga daurgeqnu. ⁴Ningi qobuw uniye. Qobuw a tulan kobaquja. Ariya aqa kuñi tulan kiñala. Ariya jagwa koba tigelosiq qobuw tutqa laqnaqa qobuw aqa abu na kuñi ojoqnsiq tingiteqnaq qobuw a dauryoqnsiq gileqnu. ⁵Dego kere gago medabu kiñala. Ariya a diq koba yeqnu deqa iga medabu waqtoqnsim gago segi ñam soqtoqnsim diqosim laqnum.

Iga qalie, ñamyuo yusiq tulan kobaqujaoqnsiq ñamtañ kalil yueleqneqnu. ⁶Gago medabu di ñamyuo bul. A gago jejamu qa sarqei bei. Ariya medabu dena iga kumbra uge uge yoqnsim gago segi jejamu tulan jigateqnum. Mondonj une tamo nangi ñamyuo kobaq aisib padalqab dego kere gago medabu na gago so tulan ugeugeiyeqnu. ⁷Tamo nangi na wagme kalil nangi taqatnjreqnub. Wagme mandamq di laqnum qaji ti qebari ti qe ti kalil tamo nangi na taqatnjreqnub. ⁸Ariya tamo bei na aqa segi medabu taqatqa keresai. Gago medabu na gaigai tigelosiq anjam uge uge mareleqneqnu. Amal na tamo nangi uñinjroqnsib moiottnjreqnub dego kere gago medabu na iga kumbra uge ugeq breigeqnu. ⁹Gago kumbra agiende. Iga gago medabu na gago Tamo Koba Abu Qotei aqa ñam soqtoqnsim olo puluoqnsim medabu qujai dena tamo ungasari nangi misilijnreqnum. Tamo ungasari nangi di Qotei na gereinjrsiqa aqa segi so boleq di atej. ¹⁰Ariya iga olo kumbra ugeteqnum. Agi iga gago medabu waqtoqnsim Qotei aqa ñam soqtoqnsim olo medabu qujai dena anjam uge mareqnum. O ijo was qu, gago kumbra di uge. ¹¹Ya jumbum qujaiq dena ya bole ti ya uge ti brantqa keresai. ¹²O ijo was qu, qura a na oliv aqa gei oqa kere e? Sil luwit a na qura aqa gei oqa kere e? Sai. Yuwal a dego ya bole bulyqa keresai.

Tamo qudei nangi nungo ambleq di powo bole ti sosibqa nangi kumbra bole dego yoqnebe

¹³Nungo ambleq di tamo qudei nangi areqalo bole ti powo ti unub kio? Tamo deqaji qudei nangi sosibqa nango walwel bole yoqnebe. Nangi diqoqnsib nango segi ñam soqtoqnaib. Nangi areqalo bole ti powo ti sosib kumbra bole bole yoqnebe. Yim tamo nangi nango kumbra di unsib marqab, “Nangi tamo bole.” ¹⁴Ariya ningi tamo qudei nangi qa laña are ugeingim nungo segi ñam soqtqa are qaloqnqab di ningi areqalo bole ti powo ti sqa keresai. Ningi nungo kumbra uge deqa areboleboleingaiq. Ningi areboleboleingwas di ningi gisañ kumbra dauryosib Qotei aqa anjam bole olo ugetqab. ¹⁵Ningi degyqab di ningi powo bole ti sqasai. Ningi powo uge ti sqab. Powo deqaji lañ goge dena bosai. Di mandam qaji powo. Di gago areqalo namij aqa powo. Powo di aqa abu Satan a segi. ¹⁶Ningi quie. Tamo qudei nangi tamo qudei nangi qa are ugeinjreqnaqa nango segi ñam soqtqa are qaleqnub. Deqa nangi so ugeq

di sosib kumbra uge uge yeqnub. ¹⁷Ariya tamo nan̄gi Qotei aqaq dena areqalo bole ti powo ti eqnub qaji nan̄gi kumbra tulan̄ boledamu yeqnub. Nan̄gi kumbra jigat dauryosaieqnub. Nan̄gi lawo na sosib tamo nan̄gi jin̄ga na gereinjroqnsib nan̄gi qa duloqnsib kumbra bole bole enjreqnub. Nan̄gi na tamo kalil nan̄gi turtnjroqnsib kumbra qujai enjreqnub. Nan̄gi gisañoqnsib laña baban̄ na kumbra bole dauryosaieqnub. Nan̄gi bole dauryeqnub. ¹⁸Iga kalil areqalo qujaitosim lawo na sqom di iga kumbra bole tintinj babtoqnqom. In̄gi meli branteqnu dego kere.

**Tamo bei a mandam qa kumbra qa tulan̄
areboleboleiyqas di a olo Qotei jeutqas**

4 ¹O was qu, kiyaqa nan̄gi segi segi anjam na qotoqnsib n̄irin̄kobaeqnub? Utru agiende. Nan̄gi nun̄go segi jejamu qa arebolebolein̄geqnaqa kumbra uge uge yqajqa are pruḡneqnu. Kumbra di nun̄go jejamu qa sarqei kalilq di singila na waueqnu. Utru deqa nan̄gi anjam na qotoqnsib n̄irin̄kobaeqnub. ²Nan̄gi in̄gi in̄gi koba oqajqa tulan̄ arearet̄neqnu. Ariya nan̄gi in̄gi di osaieqnub. Deqa nan̄gi tamo ñumeqnub. Nan̄gi in̄gi in̄gi oqajqa mamaul̄neqnu. Ariya nan̄gi osaieqnub. Deqa nan̄gi n̄irin̄ko-baoqnsib qoto tigelteqnub. Nan̄gi in̄gi in̄gi qa Qotei pail̄yo-saieqnub. Utru deqa nan̄gi osaieqnub. ³Nan̄gi in̄gi in̄gi qa Qotei pail̄yoqnsib ariya nan̄gi osaieqnub. Di kiyaqa? Nan̄gi areqalo uge na Qotei pail̄yeqnub deqa. Nan̄gi nun̄go segi jejamu qa arebolebolein̄goqn̄im sqajqa deqa maroqnsib in̄gi in̄gi di oqajqa are qaleqnub. ⁴Un̄a bei na aqa gumbulun̄ uratosiq olo tamo bei ombla sambala kumbra yeqnub dego kere nan̄gi Qotei uratobuloqnsib kumbra uge uge yeqnub. Nan̄gi quie. Tamo bei a mandam qa kumbra qa tulan̄ areboleboleiyqas di a olo Qotei jeutqas. Nan̄gi di qaliesai kio? Deqa tamo bei na mandam qa kumbra kadoiyqas di a Qotei ti jeu sqas. ⁵Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengren̄yeb unu, “Qotei a na aqa Mondor Bole gago are miligiq di atej unu. Mondor di a iga qa tulan̄ areareteqnu. Deqa iga a qoreiyqom di a are ugeiyqas.” O was qu, anjam di laña sa anjam nan̄gi degsib are qalonub kio?

⁶Ariya Qotei a iga qa are tulan̄ boleiyeqnu. Deqa aqa anjam bei nami endegsib nengren̄yeb unu, “Tamo nan̄gi nan̄go segi ñam soqteqnub qaji nan̄gi Qotei na olo jeutnjreqnu. Ariya tamo nan̄gi nan̄go segi ñam aguq ateqnub qaji nan̄gi qa Qotei a olo are boleiyqom̄siq gereinjreqnu.” ⁷Deqa was qu, nan̄gi nun̄go segi ñam aguq atoqnsib Qotei aqa sorgomq di geregere soqniye. Sosib Satan gotran̄yoqniye. Yimqa Satan a na nan̄gi uratngosim ulan̄qas. ⁸Nan̄gi Qotei jojom̄yoqniqb̄a a kamba dego nan̄gi jojom̄ngoqn̄qas. O une tamo, nan̄gi quie. Tamo nan̄gi nan̄go ban̄ yansoqnsib jiga koboteqnub dego kere nan̄gi nun̄go are miligi gereiyqom̄siq bul̄yoqniye. Nan̄gi qudei areqalo aiye aiyelteqnub. Deqa

ningi nungo areqalo uge di olo uratoqnsib nungo are miligi yansoqniye.
⁹Ningi are gulubeingim akamuge-toqniye. Ningi tamo kikiqeqnub qaji
 nungo kiki uratosib olo akamoqniye. Ningi tamo areboleboleingeqnu qaji
 nungo arebolebole di dego kobotosib olo tulan are gulubeinggoqneme.
¹⁰Osib ningi Tamo Koba Qotei aqa namgalaq dia nungo segi nam aguq
 atoqniye. Ningi degyqab di Qotei na olo nungo nam soqtetngwas.

Ningi nungo was nango jejamuq di une lanja qametnjraib

¹¹O was qu, ningi na Qotei aqa tamo ungasari nangi uge qa minjraib.
 Tamo bei na aqa was nangi uge qa minjrsim nango jejamuq di une
 qametnjrqas di a dal anjam dego uge qa marsiq qamqo. Ningi dal anjam
 uge qa marsib qamqab di ningi dal anjam aqa sorgomq di sqa uratonub.
 Osib lanja pegiyonub. ¹²Qotei a segi na dal anjam babtej deqa a na qujai
 gago une qa iga pegigwa kere. A na qujai tamo nangi elenqa kere. A na
 qujai nangi padaltnjrqa kere. Deqa ningi tamo kiero deqa ningi nungo
 was nango jejamuq di une qametnjreqnub? Di kumbra uge.

Ningi nungo segi nam soqtoqnsib nungo segi wau qa diqoqnaib

¹³Ningi qudei endegsib mareqnub, “Bini kio nebe kio iga qure beiq
 gilsim dia wausau qujai sosim silali qa wauosim olo bqom.” ¹⁴Ningi
 degsib mareqnub. Ariya nebe kumbra kie nungoq di brantqas di ningi
 qalieqa keresai. Ningi nam qurem bul sokiñalayosis koboqab. ¹⁵Deqa
 ningi endegsib maroqniye, “Tamo Koba Qotei a na marimqa iga nambile
 sqom. Sosim iga kumbra kie yqa are qalsim yqom.” ¹⁶Ariya ningi olo
 nungo segi nam soqtoqnsib nungo segi wau qa diqoqnsib laqnub. Nungo
 kumbra di uge. ¹⁷Ni geregere are qale. Ni kumbra bole qa qalieosim ariya
 ni dauryqasai di ni une yonum.

Tamo nangi ñoro koba koroieqnub qaji nangi diño bati qa awai ugedamu oqab

5 ¹Ningi tamo ungasari ñoro koba ti unub qaji ningi quie. Bunuqna
 gulube kokba ningi qa bqas. Ningi deqa are qalsib akamkobaoqniye.
²Nunگو ñoro ti wala ti kalil ugeelenej. Sisimbiñ na nunگو gara kalil dego
 ugeugeiyej. ³Nunگو gol ti silva ti di baisuwi na ugetej. Deqa mondon
 baisuwi dena nunگو une boleq atsim namyuo bulosim nunگو jejamu
 koitsim ugeugeiyqas. Ningi ñoro koba lanja koroieyb unu deqa diño
 batiamqa ningi awai uge oqab. ⁴Ningi quie. Nunگو wau tamo nangi
 nunگو wau miligiq dena ingi meli gentosib nunگو banq di ateqnab ningi
 na kamba olo nangi gisanjnroqnsib awai oto nunگو segi qa getentoqnsib
 oto segi nangi enjreqnub. Deqa nangi endegsib Qotei pailyeqnub, “O Tamo
 Koba Qotei, nangi iga kumbra uge degsib egeqnub deqa ni na kamba
 nangi awai uge enjrime.” Yeqnaqa Qotei singila koba ti unu qaji a nango

pail di queqnu. ⁵Ningi mandamq endia sosibqa gara bole bole jugoqnsib nungo segi jejamu qa areboleboleinqeqnaqa ingi koba uyeqnu. Deqa kaja du du nango jejamu diq diqeqnaq nango mandor nanqi na ñumeqnu dego kere mondoŋ Qotei na ningi dego lungwas. ⁶Nunگو kumbra uge bei agiende. Tamo nanqi kumbra bole bole yeqnab ningi na kamba nanqi une ti qa minjroqnsib ñumeqnu. Yeqnab nanqi na kamba olo ningi lawo kumbra engeqnu. Nanqi na ningi kumbra uge bei engosaieqnu.

**Ningi nunگو are miligi singilatosib gulube qoboioqnsib
Tamo Koba Yesus aqa bqajqa bati qa tariñoqnsib soqniye**

⁷Deqa was qu, ningi nunگو are miligi singilatosib gulube qoboioqnsib Tamo Koba Yesus a olo bqajqa tariñoqniye. Ningi tariŋqa asgingaiq. Ningi qalie, wau lanja nanqi asginjrosaieqnu. Nanqi ingi yagoqnsib awa qa tariŋeqnu. Awa beqnaqa ingi melieqnaqa nanqi ingi meli di oqnsib uyeqnu. ⁸Dego kere ningi dego nunگو are miligi singilatosib gulube qoboioqniye. Tamo Koba Yesus a bqajqa bati jojomqo deqa ningi nunگو are miligi singilatosib tariñoqnsib soqniye.

⁹O was qu, ningi Qotei aqa tamo ungasari nanqi qa ñiriñoqnsib yomuoqnaib. Qotei na kamba nunگو une deqa ningi olo pegiŋgo uge. Ningi quie. Une pegiyo tamo agi bqa jojomqo. A siranmeq di tigelejunu. ¹⁰O was qu, ningi Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqi qa are qalie. Nanqi Tamo Koba Qotei aqa ñam na anjam palontoqneb deqa jeu tamo nanqi na nanqi kumbra uge enjroqneb. Ariya nanqi Qotei aqa anjam marqa ulaosaiqneb. Nanqi nango are miligi singilatoqnsib gulube di qoboioqneb. ¹¹Ningi quie. Iga endegsi mareqnum, “Tamo nanqi nango are miligi singilatoqnsib gulube qoboieqnu qaji nanqi Qotei na taqatnjreqnu. Deqa nanqi areboleboleinjreqnu.” Ningi Jop aqa kumbra qa nami queb. Jop a aqa are miligi singilatosiq gulube kobaquja qoboiesoqnej. Ningi qalie, bunuqna Tamo Koba Qotei na Jop olo boletej. Od, iga qalieonum, Tamo Koba Qotei a gaigai iga qa duloqnsiq iga qa are boleiyeqnu.

Ningi anjam bei marqa osibqa ingi bei na singilataib

¹²O was qu, e anjam kobaquja bei unu. Anjam agiende. Ningi anjam bei marqa osibqa ingi bei na singilataib. Ningi lan qure aqa ñam na anjam singilataib. Ningi mandam aqa ñam na anjam singilataib. Anjam boeamqa od qa mariye. Anjam bolesaiaqna said qa mariye. Ningi degyqab di Qotei na ningi awai uge bei engwasai.

Tamo nanqi kumbra tintiŋ yeqnu qaji nango pail singila koba

¹³Nunگو ambleq di tamo qudei nanqi gulube qoboieqnu kio? Degamqa ningi na minjribqa nanqi nango gulube deqa Qotei pailyoqnebe.

Nunġo ambleq di tamo qudei nanġi arebole-boleinjreqnu kio? Degamqa ninġi na minjribqa nanġi Qotei qa louoqnsib aqa ñam soqtoqnebe.

¹⁴Nunġo ambleq di tamo qudei nanġi mainjreqnu kio? Degamqa ninġi na minjribqa nanġi Kristen gate nanġi metnjrib bosib Tamo Koba Qotei aqa ñam na nanġo gateq di baŋ atetnjrsib goreŋ bilentosib nanġi qa pailyebe. ¹⁵Nanġi Tamo Koba Qotei qa nanġo areqalo singilatosib pailyqab di a na nanġo ma kobotosim nanġi olo tigeltnjrqas. Osim nanġi une ti soqnib a na nanġo une kalil dego kobotetnjrqas. ¹⁶Deqa was qu, ninġi nunġo segi segi une palontosib Kristen was qu nanġi minjroqniye. Osib ninġi segi segi qa pailyoqniye. Yim Qotei a na ninġi boletngwas. Tamo nanġi kumbra tiŋtiŋ yeqnub qaji nanġo pail singila koba. Deqa nanġi pailyeqnab Qotei a quoqnsiqa nanġi aqaryainjreqnu. ¹⁷Ninġi Elaija qa are qaliye. A iga bul mandam tamo. Ariya a singila na endegsi pailyej, “O Qotei, ni na laŋ getentimqa awa bqasai.” A degsi pailyonaqa Qotei na laŋ getentonaqa awa bosai. Degsi sonaq sonaq wausau qalub bei oto koboej. ¹⁸Ariya Elaija a olo pailyonaqa laŋ waqonaqa awa bej. Bosiq inġi inġi kalil melielenej.

**Tamo bei a gam bole uratqas di was bei na gilsim
aqaryaiyimqa a Qotei aqa areq olo bqas**

¹⁹⁻²⁰O ijo was qu, nunġo ambleq di was bei a Qotei aqa anjam bole dauryqa uratimqa tamo bei na olo Qotei aqa anjam minjimqa a are bulyqas di tamo dena kumbra boledamu yqo. Ninġi ijo anjam deqa geregere are qaliye. Tamo bei a une ti soqnimqa was bei na gilsim aqaryaiyimqa a gam uge di uratosim olo Qotei aqa areq bqas di was dena aqa qunuŋ moio sawaq dena oqo. Deqa tamo di a moiqasai. Qotei na aqa une gargekoba kobotetqas.